

TÜRKİYE'DE MEDİKAL (SAĞLIK) FİZİK EĞİTİMİ

Hatice Bilge BECERİR

11 Nisan 1928 Tarih ve 1219 Sayılı Kanunda, 6 Nisan 2011
Tarih ve 6225 Sayılı Kanunla

Sağlık fizikçisi; fizik, fizik mühendisliği veya nükleer enerji mühendisliği eğitimi üzerine radyoterapi fiziği, diagnostik radyoloji fiziği veya nükleer tıp fiziği dallarının birinde yüksek lisans mezunu; ilgili uzmanının gözetiminde ve tedavi için yönlendirmesine bağlı olarak; radyasyon ile yapılan teşhis, görüntüleme ve tedavi sırasında ve sonrasında, gerektiğinde radyo izotop maddeleri ve iyonize ışın kaynaklarının kullanımından, uygulanmasından, korunmasından ve arıtılmasından sorumlu sağlık meslek mensubudur.

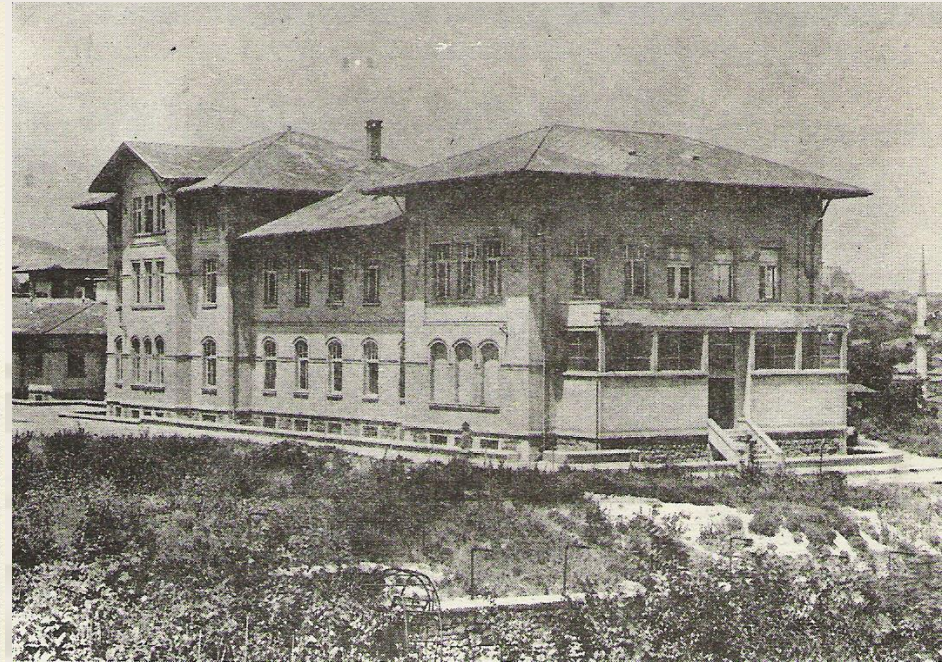

Medikal Fizikçi Ne Yapar?

- Kliniklerde hizmet verir.
- Araştırma ve geliştirmede katkı sağlar.
- Eğitim verir.

Türkiye'de Medikal Fiziğin Tarihçesi

- Türkiye'de medikal fizik tarihi, 1935 yılında Alman fizikçi Prof. Friedrich Dessauer'un İstanbul Üniversitesi Radyoloji ve Biyofizik Enstitüsü'nde göreve gelmesiyle başlamıştır.

Türkiye’de Medikal Fiziğin Tarihçesi

- Medikal Fizik, profesyonel bir iş olarak 1953 yılında gündeme gelmiştir.
- İlk Medikal Fizikçi Doç.Dr. Seyfettin Kuter’dir. Doktora derecesini 1982 yılında almıştır.
- Medikal Fizik’te akademik eğitim 1986 yılında İstanbul Üniversitesi, Onkoloji Enstitüsü’nde Yüksek Lisans eğitimi olarak başlamıştır.
- 1993 yılında Hacettepe Üniversitesi’nde ikinci olarak eğitim vermeye başlanmıştır.

- Türkiye’de Medikal Fizik , Sağlık Bakanlığı’nın kabul ettiği özel bir uzmanlık alanı değildir.
- Ancak, Sağlık Bakanlığı aldığı karar ile Sağlık Fiziği kadrolarına atamalarda bu alanda yüksek lisans yapma zorunluluğu getirmiştir.
- Bu alanda açılan programların isimleri farklılıklar gösterdiği için Sağlık Bakanlığı ve YÖK ortak çalışarak bu alandaki tüm programların isimlerinin **Sağlık Fiziği** olarak değiştirilmesini istemiştir.
- Yüksek Lisans programlarının temel amacı bilimsel araştırmaya yöneliktir. Meslek öğrenmeye yönelik değildir.

Medikal Fizik Eğitimi Veren Üniversiteler

- **Acıbadem Üniversitesi** , Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Fiziği ABD **Yüksek Lisans**
- **Akdeniz Üniversitesi**, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Radyoterapi Fiziği, **Yüksek Lisans**
- **Ankara Üniversitesi**, Nükleer Bilimler Enstitüsü, Sağlık Fiziği **Yüksek Lisans / Doktora Programı**
- **Aydın Üniversitesi**, Sağlık Fiziği Programı
- **Çukurova Üniversitesi (tezli/tezsiz)**, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Medikal Fizik programı, **Yüksek Lisans**
- **Dokuz Eylül Üniversitesi**, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Medikal Fizik ABD **Yüksek Lisans / Doktora Programı**

- **Ege Üniversitesi**, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Radyasyon Onkolojisi ABD, Sağlık Fiziği **Yüksek Lisans / Doktora Programı**
- **Erciyes Üniversitesi** , Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Radyasyon Onkolojisi ABD, Sağlık Fiziği
- **Hacettepe Üniversitesi**, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Radyoterapi Fiziği **Yüksek Lisans / Doktora Programı**
- **Hacettepe Üniversitesi**, (tezsiz) Nükleer Bilimler Enstitüsü, Radyasyon Fiziği
- **İstanbul Üniversitesi** , Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Temel Onkoloji ABD, Sağlık Fiziği, **Yüksek Lisans / Doktora Programı**
- **İstanbul Üniversitesi** Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Nükleer Tıp programı
- **Medipol Üniversitesi**, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Fiziği **Yüksek Lisans / Doktora Programı**
- **Uludağ Üniversitesi**, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Radyasyon Onkolojisi ABD

- **Trakya Üniversitesi**, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Fiziği AD, **Yüksek Lisans / Doktora Programı**
- **Yeditepe Üniversitesi**: Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Fiziği Programı, **Yüksek Lisans**
- **Yıldırım Beyazıt Üniversitesi**: Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Fiziği - Radyoloji Anabilim Dalı, **Yüksek Lisans**

Programa Kabül Koşulları (YL)

- Kabul koşulları programa özel değildir. Programın bağlı bulunduğu enstitü tarafından belirlenir.
- Enstitü bu koşulları belirlerken YÖK'ün belirlediği kriterleri dikkate alır.
- YÖK kriterleri; Tezli
  - ALES (ilgili puan türünde) 55'ten az olamaz.
  - ALES'in en az %50 si olmak koşulu ile %'yi ilgili üniversite senatosu belirler.
  - Lisans not ortalaması, %'yi ilgili üniversite senatosu belirler.
  - Yabancı dil notu %'si, %'yi ilgili üniversite senatosu belirler.
  - Mülakat notunun %'si, %'yi ilgili üniversite senatosu belirler.
  - Kurum isterse sadece ALES ile öğrenci alabilir.

Programa Kabül Koşulları (YL)

İstanbul Üniversitesi Sa.B.E. (tezli)

- ALES en az 70 olmalı, yabancı dil (YDS) 55'ten az olmamalı
- Aşağıdaki oranların toplamı en az **65** olmalı
  - ALES'in %50
  - Lisans not ortalamasının % 20'si.
  - Yabancı dil notunun % 10'u
  - Mülakat notunun % 20'si

Hacettepe Üniversitesi Sa.B.E.(tezli)

- ALES en az 55 olmalı, yabancı dil 55'ten az olmamalı
- Aşağıdaki oranların toplamı **60** olmalı
  - ALES'in %50
  - Lisans not ortalamasının % 20'si.
  - Giriş sınavı% 30'u

Ders Programları (YL)

Zorunlu Dersler

- Anatomi
- Radyobiyoloji
- Radyasyon Onkolojisi / Klinik Onkoloji
- Radyasyon Fiziği
- Radyasyon Ölçüm Yöntemleri / Foton Elektron Dozimetrisi
- Tedavi Planlama
- Biyoistatistik
- Radyasyondan Korunma
- Seminer

Ders Programları (YL)

Seçmeli Dersler

- Brakiterapi Fiziği
- Tıbbi Görünteleme
- Nükleer Tıp Fiziği
- Bir dönemde alması gereken derslerin %25'ini başka anabilim dalından, üniversiteden veya enstitüden alabilir.

Ders Programları (YL)

Tezli YL programı

2 yarı yıl kuramsal ders ve 2 yarıyıl tez hazırlığıyla, her bir yarı yılda 30 AKTS (Avrupa Kredi Transfer Sistemi)) olmak üzere toplam **120 AKTS** ile mezun olur.

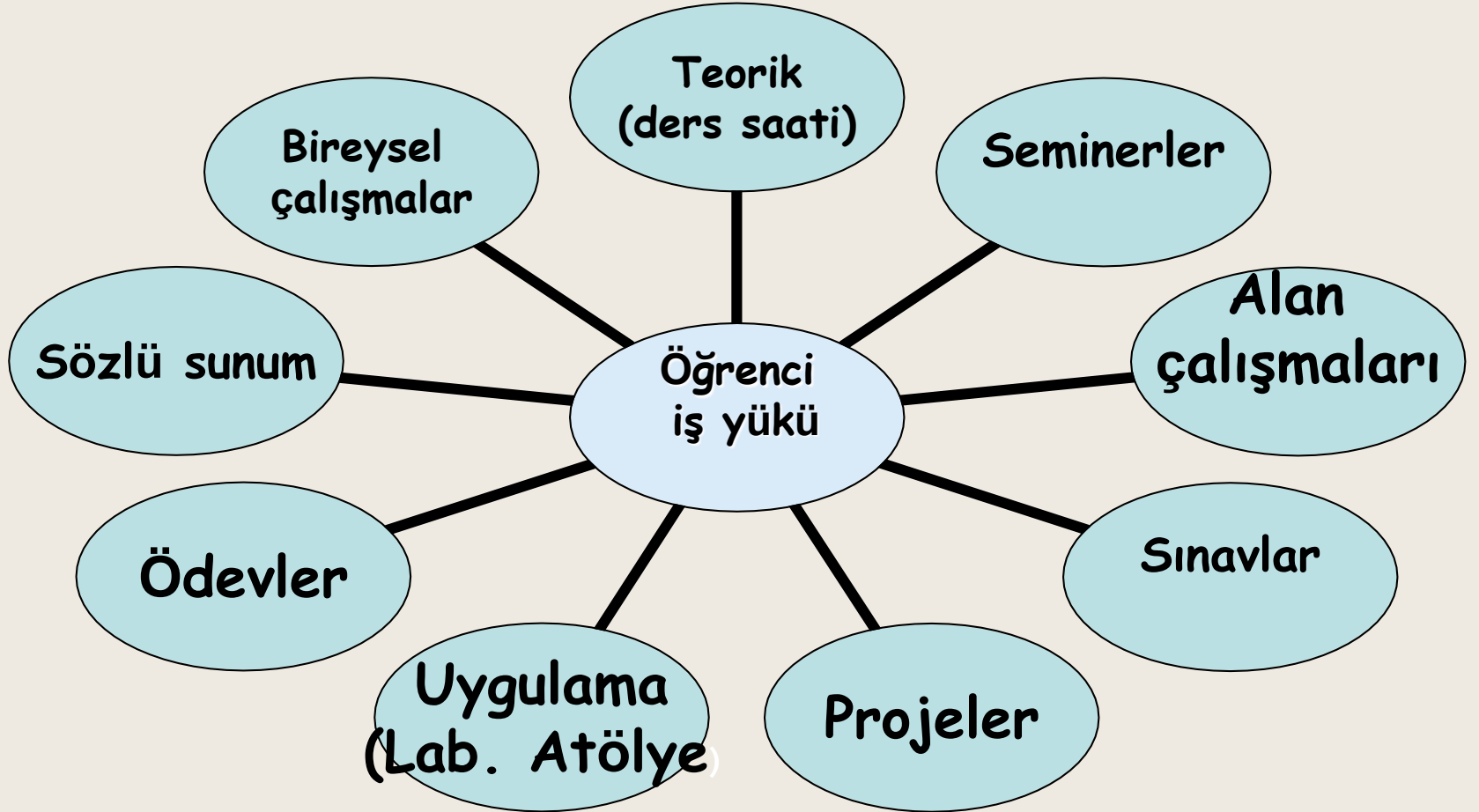
Tezsiz YL programı

3 yarı yıl kuramsal ders alır ve bitirme ödevi hazırlar minimum **90 AKTS** ile mezun olur

AKTS Kredisi Nedir?

Hedeflenen öğrenme çıktılarına ulaşabilmek amacıyla her bir dersin tamamlanması için gerekli **öğrenci iş yükünü** gösteren sayısal değerdir.

İş Yüğü Nedir?

Örneğin:

3 kredilik bir ders:

öğrencinin kendi kendine çalışma saati de haftada ortalama 5 saat olarak belirlenmiştir:

Ders için: (14 hafta) × (3 saat) = **42 Saat**
(öğrencinin derste geçirdiği zaman)

(14 hafta) × (ortalama 5 saat) = **70 Saat**
(öğrencinin ders dışında harcadığı zaman)

TOPLAM = **112 saat**

1 AKTS = **25 Saat**

Bu dersin AKTS dersi kredisi:

(112 saat/25 AKTS) = 4,48 ~ **5 AKTS**

olarak hesaplanabilir.

YL PROGRAMININ HAZIRLANMASI

- Derslerin 2 yıla (4 yarıyıla) yerleştirilmesi

➤ 1 Yarıyıl = 30 AKTS

➤ 1 Yıl = 60 AKTS

➤ 2. Yıl = 60 AKTS

Toplam=120 AKTS

Kademelere göre AKTS Kredileri

Bir akademik yıl 60 AKTS

Kısa Kademe (Ön Lisans)

120 AKTS

Birinci Kademe (Lisans)

180-240
AKTS

İkinci Kademe (Yüksek Lisans)

90-120 AKTS

Üçüncü Kademe (Doktora)

180-240 AKTS

**RADYOTERAPİ CİHAZLARININ VE FİZİKÇİ SAYILARININ BÖLGELERE
GÖRE DAĞILIŞI (S.Kuter 2002/2017)**

BÖLGE	MERKEZ	LİNAK	Co-60	BRAKİ	SİM	TPS	FİZİKÇİ
Marmara	20	18	19	8	20	20	45
Ege	8	7	7	2	11	7	13
Orta Anadolu	9	9	10	5	11	9	19
Kara Deniz	3	1	3	1	2	3	6
Akdeniz	6	1	6	3	5	1	9
Doğu Anadolu	3	3	4	---	3	2	2
Gün.doğu Anadolu	1	1	1	---	1	1	3
TOPLAM	50/126	40/230+ 28	48/7 13 GK	19/33	53	43	97/380- 400

RADYASYON ONKOLOJİSİNDE, BİR MİLYON KİŞİYE DÜŞEN İNSAN GÜCÜ-2002/ 2017

- Türkiye'nin nüfusu : 70 milyon / **80 milyon**
- Radyoterapi merkezlerinin sayısı : 0,7 / **1.57**
- Radyoterapi cihazlarının sayısı : 1,3 / **3.9**
- Radyasyon onkologlarının sayısı : 5 / **7**
- Medikal Fizikçiler'in sayısı : 1,4 / **5**

Radyasyon Onkolojisinde Eğitimli Fizikçi Sayısı

B.Sc : 46 / **0**

M.Sc : 32 / **400**

Ph.D : 14 / **30**

Yar.Doç: 1 / **15**

Doçent : 4 / **3**

Profesör: 0 / **3**

NÜKLEER TIPTA, BİR MİLYON KİŞİYE DÜŞEN İNSAN GÜCÜ- 2017

- Nükleer Tıpta çalışan toplam fizikçi sayısı: 80
- Medikal Fizikçiler'in sayısı: **1**

RADYOLOJİDE, BİR MİLYON KİŞİYE DÜŞEN İNSAN GÜCÜ- 2017

- Radyolojide çalışan toplam fizikçi sayısı:20
- Medikal Fizikçiler'in sayısı: **0.25**

BİR MİLYON KİŞİYE DÜŞEN MEDİKAL(SAĞLIK)FİZİKÇİ SAYISI

2002 / 2017

	EFOMP'un önerileri	Avrupa Ortalaması	Türkiye 2002 / 2017
Radyoterapi	6	3	1,4 / 5
Nükleer Tıp	4	1,6	0,8/ 1
Radyoloji	2	0,8	0,2/ 0.2?

EFOMP : European Federation of Organisations for Medical Physics

EFOMP' a göre olması gereken sağlık fizikçisi sayısı;

Radyoterapide; 480

Nükleer tıpta; 320

Radyolojide; 160

PROBLEM : Düşük ücret, Düşük konum.

ÇÖZÜM: Yüksek ücret, Daha iyi konum.

Sağlık Bakanlığı 2023 projeksiyonu için planlanan sağlık fizikçisi sayıları

Tablo 33-1:Mevcut durumun devamı halinde sağlık fizikçiliği bölümleri mezun sayısı ve sağlık fizikçisi sayısı

ÖĞRETİM YILI	YÜKSEK LİSANS KAYIT	MEZUN	SAĞLIK FİZİKÇİSİ SAYISI
2012-2013	70		
2013-2014	70	68	265
2014-2015	35	68	329
2015-2016	35	34	359
2016-2017	35	34	388
2017-2018	35	34	417
2018-2019	35	34	446
2019-2020	35	34	474
2020-2021	35	34	502
2021-2022	35	34	530
2022-2023		34	557

Kaynak: SB SHGM tarafından projekte edilmiştir.

Sağlık Fizikçilerinin Çalıştıkları Kadrolar

- Devlette çalışanlar
  - Üniversite hastanelerinde çalışanlar, 2547 sayılı kanuna bağlı
  - Devlet hastanelerinde sağlık fizikçisi kadrolarında çalışanlar 647 sayılı kanuna bağlı
- Özel Sektörde Çalışanlar
  - Özel hastanelerde çalışanlar
  - Hizmet alımı ile çalışanlar

Teşekkür ederim

